

**การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา**

นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

**Participation of School Board in The Administration of The Informal and
Nonformal Educational Center at The District Level Under the Office
of Promotion Informal and Nonformal Education in Bangkok**

স্যานต์ เพียรธานี

Sayan Pianthane

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Student, Master of Educational Administration Bangkokthonburi University

e-mail: Sayan0899201784@gmail.com

Received: June, 24 2021

Revised: July, 16 2021

Accepted: July, 25 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครเหนือและกลุ่มเขตกรุงเทพมหานครใต้ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร 15 เขต จำนวน 135 คน กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีแบบแบ่งชั้นภูมิ ประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต จำนวน 103 คน วิธิตำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ศึกษาปัญหาการวิจัย (2) การออกแบบการวิจัย (3) การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล (4) การเขียนรายงานการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยคือแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าทีแบบ 2 กลุ่มเป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครเหนือและกลุ่มเขตกรุงเทพมหานครใต้ สังกัด

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขตกลุ่มเขตกรุงเทพมหานครเหนือและกลุ่มเขตกรุงเทพมหานครใต้ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) To study participation of school board in the administration of Informal and Nonformal of Educational Administration's Committee Center at district level, Northern Krungthong and Southern Krungthong District, under the Office of Informal and Nonformal Educational Bangkok. 2) To compare the participation of the Educational Administration's Committee Center at district level of Non-formal and Informal Educational Center Bangkok under the Office of Non-formal and Informal Education Bangkok classified by gender, age and education level. Research methodology was a survey research. The population, totaling 191 persons, included school board in the administration of Informal and Nonformal of Educational Administration's Committee Center. Sample, totaling 135 persons, obtained via stratified random sampling technique comprised of school board in the administration of Informal and Nonformal of Educational Administration's Committee Center. Research procedure consist of 4 steps: (1) study research problems (2) research design (3) data collection and analysis data (4) research paper writing. The instrument was a 5-rating scales questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and hypothesis testing by Independent t-test.

Major Finding: 1) The participation of school board in the administration of Informal and Nonformal of Educational Administration's Committee Center at district level was at high level in overall. (2). A comparison of the participation results of school board in the administration of Informal and Nonformal of Educational Administration's Committee Center at district level, classified by gender, age and education level had not difference in overall.

Keywords: Participation of School Board

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความสามารถเต็มศักยภาพ มีการพัฒนาที่สมดุลทั้งสติปัญญา จิตใจ ร่างกายและสังคม เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย การศึกษาเป็นกระบวนการถ่ายทอดและเรียนรู้ในการจะสร้างสรรค์และพัฒนาคนทั้งในแง่ความรู้ ความคิด ตลอดจนคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถตอบสนองทิศทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติได้ การศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประชาชนในชาติจำเป็นต้องได้รับการศึกษาอย่างหลากหลายรูปแบบเพื่อให้มีการพัฒนาที่สมดุล พร้อมกับการเสริมสร้างศักยภาพของคนทั้งในด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ให้มีสุขภาพแข็งแรง มีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการประกอบอาชีพ พร้อมทั้งสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและการปกครอง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้ดำเนินการต่อเนื่องจากจะมุ่งบรรลุเป้าหมายในระยะ 5 ปี ที่จะสามารถต่อยอดในระยะต่อไป เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีหลักการสำคัญของแผนพัฒนาฯ ข้อที่ 2 ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคอนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคอนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อย่างมีคุณภาพรวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ยังต้องการให้การศึกษาเป็นปัจจัยนำ เพราะปัจจุบันเรามักมองว่าการศึกษาเป็นตัวรับ ที่การศึกษาเป็นเพียง “สอดรับ สอดคล้องสนองตอบ” จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่า และมีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมต่อสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น จึงเป็นบทบาทอันสำคัญของกระบวนการทางการศึกษาที่จะต้องจัดและพัฒนาประชาชนในชาติให้มีคุณค่าและคุณภาพอันเหมาะสม ครูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในฐานะที่เป็นผู้จัดประสบการณ์และสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ครูจึงต้องมีคุณสมบัติเฉพาะ มีความรู้ความสามารถสูง มีการพัฒนาตนเองและต้องได้รับการพัฒนาโดยเฉพาะผู้บริหาร จะต้องจัดการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน โดยเลือกกระบวนการและกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาที่มีผลสัมฤทธิ์ให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประชากรของชาติต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2550: 1-2)

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการรับรู้ ความเข้าใจและการยอมรับกันของผู้ปฏิบัติงาน คือ การศึกษาที่จัดในรูปแบบของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเติมเต็มหรือชดเชยโอกาสทางการศึกษาในระบบ รวมทั้งเชื่อมโยงสานต่อโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตกับประชาชนโดยจัดกิจกรรมการศึกษา 4 ประเภท คือ การศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ซึ่งมีความสอดคล้อง

กับแนวนโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การบริหารการศึกษาของชาติ ปัญหาและความต้องการการพัฒนาเฉพาะพื้นที่ ความเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมทั้งปัญหาความต้องการและความสนใจในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายทั้งระดับชุมชน กลุ่มบุคคลและปัจเจกบุคคล (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2, 2554: 25)

สำหรับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ของสถานศึกษาในระดับเขตกลุ่มเขตกรุงเทพมหานครเหนือและกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร หวังใช้เป็นกลไกประสานพลังขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาให้มีความรู้และสมรรถนะในการส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือในด้านการจัดการศึกษาให้ประชาชนสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ สามารถเสริมสร้างพลังทางการศึกษาและเกิดการประสานพลังขับเคลื่อนนโยบายด้านการศึกษาสู่ประชาชน โดยเน้นการให้แนวคิดและแนวทางการพัฒนาเครือข่ายการศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการเข้าถึงหลักประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งจะเกิดแรงผลักดันให้เกิดนโยบายการประสานงานประสานความร่วมมือของภาคีเครือข่ายการศึกษาจากภาครัฐ เอกชนและภาคประชาชน ให้มีการทำงานร่วมกันมากขึ้น ก่อเกิดความเข้มแข็งบนพื้นฐานของการยอมรับ การเข้าใจในประโยชน์ของการร่วมมือปฏิบัติงาน ซึ่งเครือข่ายมีความสัมพันธ์ในการกระตุ้นและประสานงานแหล่งเรียนรู้ แหล่งความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อรับและส่งหรือถ่ายทอดความรู้ประเภทต่าง ๆ ไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่อง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากร สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่จัดและส่งเสริมการบริหารการศึกษานอกระบบทุกรูปแบบจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาระดับเขต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครเหนือ และกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร โดยจะนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงวิธีการ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และนอกจากนี้ยังเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่อาจเป็นประโยชน์ในการบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนากระบวนการการทำงานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

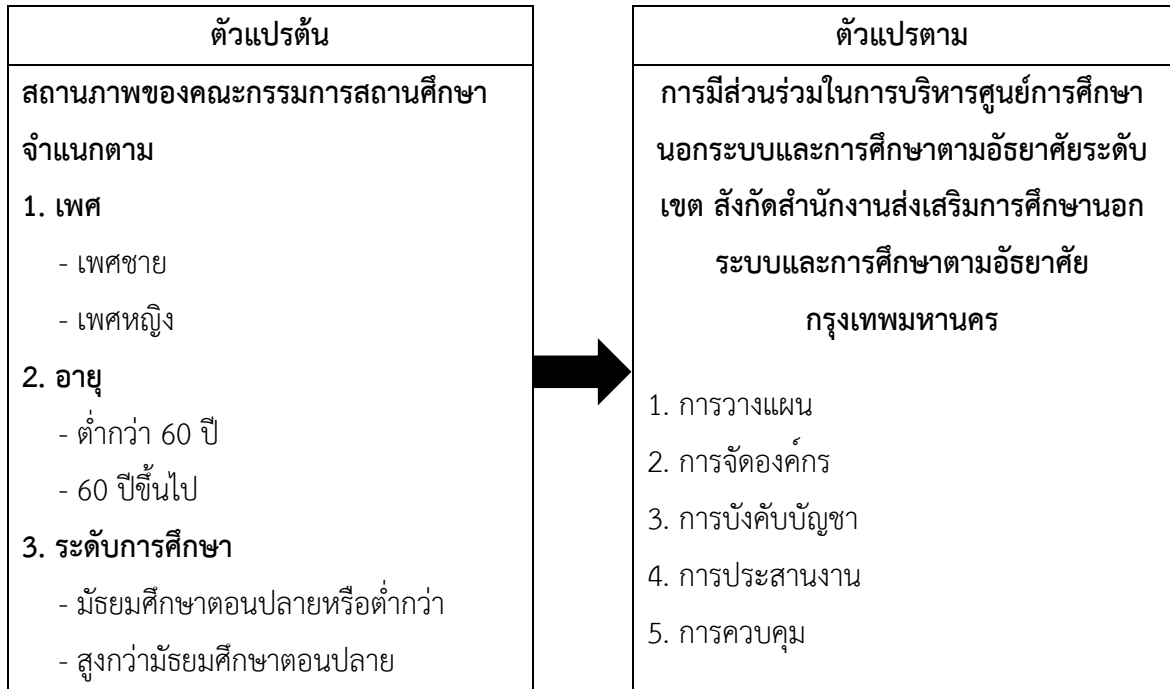
1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมต่อการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน
2. คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมต่อการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน
3. คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมต่อการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบด้านตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตาม (1) เพศ ประกอบด้วย เพศชาย เพศหญิง (2) อายุ ประกอบด้วย ต่ำกว่า 60 ปี และ 60 ปีขึ้นไป และ (3) ระดับการศึกษา ประกอบด้วย มัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่า และสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย และผู้วิจัยมุ่งทำการศึกษามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษา โดยใช้ทฤษฎีการบริหารจัดการของฟาโยล์ (Fayol, 1949: 57) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ (1) การวางแผน (2) การจัดองค์กร (3) การบังคับบัญชา (4) การประสานงาน และ (5) การควบคุม ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลประชากรและประเด็นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษา มากำหนดเป็นกรอบแนวคิด ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครโดยใช้ทฤษฎีการบริหารจัดการของฟายอล (Fayol, 1949, p.57) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ คณะกรรมการสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร 15 เขต จำนวน 135 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีและมีความเชื่อถือได้ ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างจากคณะกรรมการสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครเหนือและกลุ่มเขตกลุ่มชนใต้ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Robert V. Krejcie, and Daryle W. Morgan.1970: 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 103 คน จากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยจำแนกคณะกรรมการสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขตในกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 15 กลุ่มโดยเทียบสัดส่วนจากประชากรทั้งหมด

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรในการวิจัยประกอบด้วย

1. ตัวแปรต้น คือ สถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกกระบวน และการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา
2. ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารศูนย์การศึกษานอกกระบวน และการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครเหนือและกลุ่มเขตกรุงเทพมหานครใต้ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ซึ่งออกแบบในลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครเหนือและกลุ่มเขตกรุงเทพมหานครใต้ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert, 1961: 74) ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
 ระดับ 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้วผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปของคอมพิวเตอร์
3. การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามสถิติที่ใช้คือค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)
4. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาต่อมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย

ระดับเขต กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครและกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลแล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (John W. Best, 1970: 190) ดังนี้

- 4.50-5.00 แสดงว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.50-4.49 แสดงว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
- 2.50-3.49 แสดงว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.50-2.49 แสดงว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.49 แสดงว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. วิเคราะห์ระดับการ เพื่อเปรียบเทียบ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครและกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้คือ ค่า t-test (Independent)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพรรณนา
 - 1) ร้อยละ (Percentage)
 - 2) ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deriation)
2. สถิติในการทดสอบสมมติฐาน ใช้การทดสอบค่าที่แบบ Independent t-test

ผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขตสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า ด้านการวางแผนด้านการจัดองค์กร ด้านการบังคับบัญชา ด้านการประสานงาน อยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ย คือ ด้านการประสานงาน รองลงมาคือ ด้านการบังคับบัญชา ด้านการวางแผน และด้านการจัดองค์กร สำหรับด้านการควบคุม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขตสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุต่างกัน โดยภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขตสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน จัดองค์กร บังคับบัญชา ประสานงาน การควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตรภรณ์ โตแก้ว (2558) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต พบว่า การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา เพศหญิงและเพศชาย มีส่วนร่วมโดยรวมไม่แตกต่างกัน เพื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการบังคับบัญชาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันชายและหญิง มีความเสมอภาคกันในทุก ๆ ด้าน สอดคล้องกับอัญชลี แยมกมล (2552: 104) วิจัยเรื่อง บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในเขตหนองจอก สังกัด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นว่ามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากทั้ง 12 ด้าน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหาร ศูนย์การเรียนนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาในแต่ละช่วงอายุ ต่างมีความสนใจในการที่จะมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาเพื่อ ต้องการให้ผู้เรียนมีอนาคตที่ดีและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงจำเป็นที่จะต้อง อาศัยความร่วมมือกันระหว่างกันในการจัดการศึกษา อันจะส่งผลประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน และการมีส่วนร่วมอย่าง แท้จริงจะเกิดขึ้นได้ถ้าคณะกรรมการสถานศึกษาได้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาและได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งจะเกิดประโยชน์กับตัว ผู้เรียนและยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างกัน การมีส่วนร่วมจะช่วยให้ทุกฝ่าย เกิดความเข้าใจตรงกันและเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษา ร่วมกัน สนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ เครือข่ายคณะกรรมการสถานศึกษาในแต่ละช่วงอายุ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับหลักการกระทรวงศึกษาธิการ (2542) กล่าวว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนให้ระบบ การศึกษาสามารถ ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและ เกิดประสิทธิผล ผู้เรียนมีคุณภาพอย่างแท้จริงได้ นั้น ย่อมเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายในการบริหารและจัด การศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาให้ประสบ ความสำเร็จและเป็นไปตามแผนแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545) และสอดคล้องกับสาระสำคัญของแผนการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2560-2574 โดยหลักการข้อ 1กล่าวว่า “รัฐมีหน้าที่จัดการให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษา ที่มีคุณภาพและ มาตรฐาน สามารถพัฒนาขีดความสามารถที่มีอยู่ในตัวตนของแต่ละบุคคลให้เต็มศักยภาพ จากความร่วมมือร่วมใจของ ทุกภาคส่วนในสังคม” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559: 15)

4. เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ในการบริหารศูนย์การเรียนนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขตสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ระดับการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาที่แตกต่างกันนั้น ไม่ได้เป็นตัวชี้วัดหรือ บ่งบอกว่าบุคคลนั้นจะมีความชำนาญ และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติของการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานของสถานศึกษา ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า มีความชำนาญ ความเข้าใจที่มากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่า จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาไม่ได้แตกต่างกัน สอดคล้องกับเบญจรงค์ แสงสุกวาว (2551: 172-173) การมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารการศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีระดับการศึกษาที่

ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้จากผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.1 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขตควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต ด้านการควบคุม

1.2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขตควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต

1.3 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขตควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการเป็นสถานศึกษาภาคีเครือข่ายโดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำนักงาน กศน. กำหนด เช่น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตร กศน.

1.4 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขตควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมมีวิสัยทัศน์ที่ดีและกว้างไกลเกี่ยวกับงาน กศน.เขตและงานอื่น ๆ

1.5 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขตควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสอดส่องการปฏิบัติงานด้านการศึกษา

1.6 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขตควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการปฏิบัติการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษาด้านวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต

2.2 ควรศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต

2.3 ควรศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับเขต

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- คมกฤษ จันทร์ขจร. (2552). **การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต. รวมบทความการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยปี 2552**. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
- จรัส อติวิทยากรณ์. (2553). **หลักการและทฤษฎีทางการบริหาร** (พิมพ์ครั้งที่ 3). สงขลา: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- จอมพงษ์ มงคลวนิช. (2554). **การศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน : การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีสยาม.
- จันทรานี สงวนนาม. (2551). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- จิราภรณ์ ศรีคำ. (2548). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน วิชรวิทย์ระดับประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฐิติมาภรณ์ พงศ์จันทร์. (2552). **การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนิดา สิงห์พันธ์. (2555). **การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป: ทฤษฎีวิจัยและปฏิบัติการทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). **การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- สุเพชร สุขเกษม. (2550). **ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอำเภอเขาสนนกวาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4**. รายงานการศึกษาอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุมาลี สังข์ศรี, และคณะ. (2553). **รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบ/แนวทางการจัดการศึกษา เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับประชากรกลุ่มอายุ 15 - 59 ปีที่อยู่นอกระบบโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

- สุรัตน์ ก้อนนาค. (2554). **แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดชัยนาท.**
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551).
คัมภีร์ กศน. กรุงเทพฯ: เอ็น. เอ.รัตนเทรตดิ้ง.
- อคิน รพีพัฒน์. (2553). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนเทศบาลสบบง ตำบลสบบง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยา.** การศึกษาอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อมรพรรณ ประจันตวนิชย์. (2550). **ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานและปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัญชลี ธรรมะวิจิฎกุล. (2551). **หลักการของการจัดการศึกษานอกระบบและปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบ.** กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- Arnstein, S. R. (1995). Ladder of participation. **Journal of American Institute of Planners**, 35.
- Biegel, D. E., etal. (1994). Strengthening social Networks: Intervention strategies for mental health case managers. **Health & Social Work**, 19(3), 2, 8.
- Brent, C. H., & Geoffrey, N. (1996). Social networks, social support, personal empowerment, and the adaptation of psychiatric consumers/survivors: Path analytic models. **Social Science & Medicine**, 43 (12), 1743 - 54.
- Coombs, P. (1985). **The world crisis in education: The view from the eighties.** Oxford: Oxford University Press.
- Donnelson, A. J. (2005). **Social networks poverty and development: an analysis of capacity building in arizona and new mexicocolonias:** Arizone: The University of Arizona.
- Fayol, H. (1949). **General and industrial management.** London: Sir Isaac Pitman & Sons.
- Kamel, L. (1991). **Management imperatives in nonformal education.** University of Pretoria (South Africa).

Karodia, Y. M. (1993). **Management imperatives in nonformal education.**

from request.umi.com

Peregoy, R., & Kroder, S. (2000). **Developing strategies for networked. Education, 28 (1).**

Shrestha, M., etal. (2008). Knowledge networking: A dilemma in building social capital through nonformal education. **Adult Education Quarterly. 58(2), 129-150.**Visser.

S., & Mirabile, R. (2008) Attitudes in the socialcontext. **The impact of social network composition on individual-level attitude strength, 87(6), 779-95.**

Zdenek, R. (1998). **Leadership Is not enough: The importance of organization capacity and social networks in community development.**

California: University of Southern California.